

Kap en snoei in lente of zomer: wat kan wel en wat kan niet?

Met goed plannen, inspecteren en communiceren kan er meer dan gedacht

Bomen rooien of snoeien in het broedseizoen, ja of nee? Het blijft een thema waar veel onduidelijkheid rond bestaat. Veel beheerders zijn van mening dat je vanaf half maart nog weinig aan bomen kunt doen vanwege broedende vogels en beschermde fauna. Maar is dat ook zo?

Auteur: Kelly Kuenen

Bij het uitvoeren van werkzaamheden moeten aannemers rekening houden met diverse regels en richtlijnen. Een daarvan is de in 2002 ingevoerde Flora- en Faunawet. Broedende vogels mogen volgens deze wet niet worden gestoord, en ook aanwezige nesten moeten onberoerd blijven. In principe heldere regels, die echter nogal eens zorgen voor onduidelijkheid, vooral rond de vraag of bepaalde werkzaamheden nu wel of niet in de zomer mogen worden uitgevoerd.

'Van oudsher snoeien in winterperiode'

Kees Weijtmans van Boomrooijerij Weijtmans merkt dat de vraag naar snoeiwerkzaamheden gedurende het jaar sterk wisselt, mede vanwege broedende vogels, terwijl dat in theorie niet nodig is. Weijtmans: 'Veel gemeentes zien snoeien nog steeds als winterwerk. Dat is iets wat vroeger is ontstaan. In de winter was er minder werk, waardoor gemeentes in die periode gingen snoeien. Bovendien houden opdrachtgevers bij het plannen vaak te angstvallig vast aan het broedseizoen. Van oudsher wordt gedacht dat vogels op vaste tijdstippen broeden. Maar dat is niet aan een datum gebonden; sommige vogels broeden wat vroeger, andere wat later. Zit er op het moment van de geplande werkzaamheden geen vogel of andere beschermde diersoort in de bomen, dan kun je prima snoeien of rooien.'

Het gezegde 'in mei leggen alle vogels een ei' gaat inderdaad niet op. In deze lentemaand heeft het gros van de vogels weliswaar al een ei gelegd, maar moet een deel nog beginnen met het bouwen van een nest. Ook de start van het broedseizoen, 15 maart, is niet heel secuur. De fase waarin

vogels eieren leggen tot en met de uitvliegfase van de jongen loopt bij diverse vogels tot het najaar en bij sommige zelfs tot in de winter. Volgens informatie van de Vogelbescherming kan een vogel als de Turkse tortel (*Streptopelia decaocto*) zelfs het hele jaar door broeden.

Gedragscode

De Nederlandse natuurwetten zijn gebaseerd op verboden, welke logischerwijs niet mogen worden overtreden. Wordt er gewerkt in een gebied met beschermde dieren, dan kan daarvoor een ontheffing nodig zijn, afhankelijk van de aard van de werkzaamheden en de kwetsbaarheid van de soort. Voor diverse algemeen voorkomende beschermde dieren geldt een vrijstelling. Om het geheel te vergemakkelijken, wordt daarnaast gewerkt met een gedragscode, die is goedgekeurd door het ministerie van Economische Zaken. Een gedragscode bevat richtlijnen om voor beschermde flora en fauna zo weinig mogelijk negatieve effecten te veroorzaken met ons handelen. Als de opdrachtgever en de aannemer zich netjes aan deze gedragscode houden, dan is dat voldoende. De Vereniging Stadswerk Nederland en de Vereniging van Hoveniers en groenvoorzieners hebben zowel voor bestendig beheer als voor ruimtelijke ontwikkeling voor de gehele sector een gedragscode beschikbaar.

Bij het snoeien of kappen van bomen hoeft daarom helemaal geen sprake te zijn van een ontheffing, legt Rob Borst, senior adviseur natuurwetgeving en faunabeheer bij IPC, uit. 'Bij bestendig beheer, waarbij een bestaande situatie

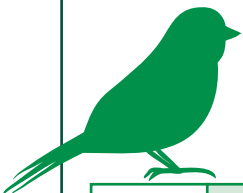
in stand wordt gehouden, heb je vooral te maken met gedragscodes. Kort gezegd houdt dit in dat je de taak hebt zorgvuldig te handelen. Alleen in het geval dat kwetsbare beschermde dieren in het nauw komen, luidt het credo "elk dier is er één te veel" en heb je een ontheffing nodig. Maar dit geldt alleen in het geval dat een situatie echt wijzigt, oftewel bij ruimtelijke ontwikkeling. Als je bij bestendig beheer de gedragscode goed volgt, is het aanvragen van een ontheffing niet aan de orde.' In de gedragscode staat uiteengezet hoe er gewerkt moet worden. Een gedragscode geldt voor een periode van vijf jaar. Dit in tegenstelling tot een ontheffing, die projectmatig elke keer opnieuw moet worden aangevraagd.

Volgens Borst is het een slecht uitgangspunt om te zeggen dat je in de zomerperiode niet mag snoeien. 'Het is natuurlijk onzin om te zeggen: we snoeien in de winter, omdat er dan weinig risico's zijn. Er kunnen dan bijvoorbeeld volop vleermuizen zijn (die o.a. in bomen overwinteren, red.) en ook uilen, marters en vroege broeders.' Maar volop aan het snoeien slaan in de doorgaans rustigere zomerperiode, is ook geen goed idee. 'In principe mag je in bomen en bossen werken, zolang je geen verbodsbepaling uit de Ff-wet overtreedt. Het kan natuurlijk voorkomen dat er veel nestende vogels worden aangetroffen, bijvoorbeeld in een dicht begroeide onderlaag, waardoor het efficiënter kan zijn om de werkzaamheden later uit te voeren. Kortom: het is vooral belangrijk om per project te kijken wanneer de werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd met de minste kans op nadelige effecten op de beschermde soorten.' Voor de werkzaamheden is het een kwestie van de bomen goed inspecteren en vaststellen of er vogelnesten aanwezig zijn, vertelt Weijtmans. De Flora- en faunawet schrijft voor dat aannemers nadelige gevolgen voor planten en dieren moeten voorkomen, dus worden er alleen werkzaamheden uitgevoerd als is vastgesteld dat 'de kust veilig' is. Ook als er in de omgeving broedende vogels zijn, kunnen er dus werkzaamheden worden uitgevoerd. Treft de aannemer een vogel in de boom aan die op de snoei lijst staat, dan heeft hij twee opties: of de betreffende boom overslaan, of op voldoende afstand snoeien, zodat de vogel niet gestoord wordt.

Verantwoordelijkheden opdrachtnemer en -gever

In het proces is het de taak van de opdrachtgever om de opdrachtnemer te voorzien van de juiste informatie, zoals vastgelegd in hoofdstuk 64 van de RAW-systematiek. Deze aannemer moet de

'Vroege vogel'

Grote kruisbek (*Loxia pytyopsittacus*)

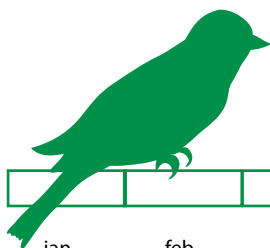
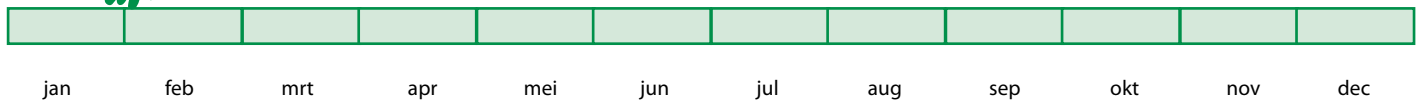
Broedperiode: feb - jun

'Langbroeder'

Turkse Tortel (*Streptopelia decaocto*)

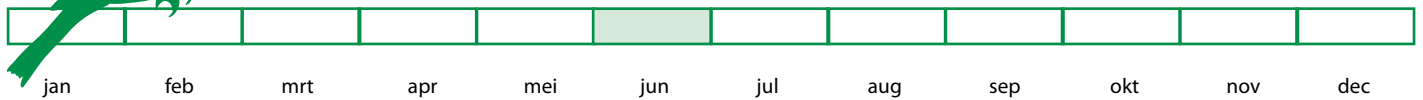
Broedperiode: hele jaar

'Zomergast': Zomertortel

Boomvalk (*Falco subbuteo*)

Broedperiode: juni

Bron: De Vogelbescherming

informatie verifiëren en aan de hand hiervan een plan van aanpak opstellen. Ook moet hij de taak op zich nemen dingen terug te koppelen. Borst: 'Staat er in de aangeleverde gegevens dat er één nestholte van een grote bonte specht gesignaleerd is in het gebied, en de aannemer ziet in de eerste de beste boomopstand al meerdere nestholtes zitten, dan heeft hij de plicht dit te melden aan de opdrachtgever en er ook zorgvuldig naar te handelen.' Volgens Borst komt het steeds vaker voor dat opdrachtgevers bewust aan aannemers vragen of zij de aangeleverde informatie kunnen controleren. 'Je moet ook bedenken dat de informatie die opdrachtgevers hebben vaak allesbehalve volledig is. Opdrachtgever en opdrachtnemer moeten veel meer gaan samenwerken, om er gezamenlijk voor te zorgen dat de informatie vollediger wordt. Voor de aannemer, die toch al buiten is, zou dat geen probleem moeten opleveren.'

De juiste certificering in het kader van de Flora- en faunawet speelt daarom een steeds grotere rol, vertelt Borst. IPC Groene Ruimte biedt zowel de Stadswerk-certificering voor zorgvuldig handelen binnen het kader van de Flora- en Faunawet als een certificering voor de inventarisatie van flora en fauna aan. Borst ziet dat naast opdrachtgevers ook steeds meer aannemers hun medewerkers in deze laatste richting laten (bij)scholen. Uit financieel oogpunt, omdat het iets toevoegt aan de werkzaamheden die het bedrijf kan bieden, maar ook omdat velen het leuk vinden. 'Van planten weet men vaak alles in de groene sector, maar dieren zijn toch een beetje het ondergeschoven kindje. Toch is het een onderwerp dat de mensen in deze sector ligt, omdat het dicht bij de eigen deskundigheid staat.'

Een heikel punt is de vraag wat voorgaakt, de natuur of het werk van alledag, vertelt Borst. 'De

Rob Borst

HOOFDSTUK 64

In 2010, toen vakblad Boomzorg ook aandacht besteedde aan dit onderwerp, werkte Rob Borst in de CROW-werkgroep voor de Flora- en faunawet aan de uitwerking van hoofdstuk 64. Zes jaar later bestaat datzelfde hoofdstuk nog steeds en wordt het geactualiseerd conform de Wet natuurbescherming. Het hoofdstuk omschrijft de verantwoordelijkheden van opdrachtgever en opdrachtnemer. Zo wordt gespecificeerd dat het de verantwoordelijkheid is van de opdrachtgever om voorafgaand aan de werkzaamheden beschermde diersoorten en hun habitat te (laten) onderzoeken.

voorbereiding tijdens het proces is vaak goed, maar qua informatievoorziening en planningstechnisch valt er nog winst te behalen. 'Vooral tussen datgene wat de opdrachtgever wil en wat er in de praktijk mogelijk blijkt zit nogal eens verschil. 'Wat mij betreft mag de aannemer best wat vaker aan de opdrachtgever vragen om hem te betrekken bij het vergaren van soortinformatie en de daarmee samenhangende planning.'

Als de samenwerking tussen de partijen hechter wordt, dalen bovendien de faalkosten, zo is Borst van mening. 'Als je niet samenwerkt, blijkt iets wat op het eerste gezicht een voordeel lijkt soms snel om te slaan in een nadeel. Het doel van de wetten is niet om het ene of het andere wel of niet uit te voeren. Het gaat erom de biodiversiteit te

verhogen. Kijk naar de openbare ruimte als geheel, waar onder meer de omgevingswet, de wet gewasbescherming en de wet natuurbescherming van kracht zijn. Door een verbod op chemische onkruidbestrijding denkt men al snel dat het duurdurder wordt. Misschien is dat ook wel zo en is het ons dat waard. Maar als we nu eens gingen nadenken over een andere soort verharding en beheren op basis van biodiversiteit. Dat heeft wellicht ook een gunstig effect op andere aspecten, zoals de waterberging; dat komt het hele systeem ten goede. Dit soort dingen bereik je alleen met samenwerken.' Als op 1 januari 2017 de nieuwe Wet natuurbescherming ingaat, een samenvoeging van de Natuurbeschermingswet uit 1998, de Flora- en faunawet en de Boswet, wordt het hele proces rond het behoud van flora en fauna mogelijk nog beter te behappen. Borst: 'Operationeel gezien verandert er niet veel, maar het proces wordt wel vereenvoudigd. Dat er niet drie, maar slechts één keer van alles moet worden geregeld, scheelt in het papierwerk. Tevens ontstaat de mogelijkheid om meer op gebiedsniveau te handelen, waarbij gemeenten een belangrijke rol kunnen vervullen. De gedragscode blijft een landelijk instrument, wat van groot belang is, omdat niet per provincie ontlasting hoeft te worden aangevraagd.'

De werknemers van Weijtmans zijn opgeleid in het kader van de Flora- en faunawet. Dus werkt het bedrijf in de zomer op basis van de gedragscodes ongestoord verder, zij het met iets minder opdrachten voor kap- en snoeiwerkzaamheden. Volgens Weijtmans heeft snoeien in de zomer als voordeel dat je alles in één keer kunt snoeien. 'Sommige bomen, de ABC-bomen, moeten juist in de zomerperiode gesnoeid worden, zodat ze

niet gaan bloeden. Afhankelijk van het sortiment kan het dus zijn dat je in de winter verschillende bomen moet overslaan. Het aantal bomen dat in de zomerperiode moet worden overgeslagen, is juist verwaarloosbaar.'

'Het naleven van de Flora- en faunawet en de kosten die komen kijken bij het snoeien en rooien van bomen waar bij inventarisatie iets is aangetroffen, wegen veelal niet op tegen de nadelen van het structureel met "harde hand" snoeien of kappen in de paar wintermaanden', vindt Willem-Jan van Weert, Boomrooierij Van Weert Rondhout. 'Zomerse rooiwerkzaamheden kunnen de kosten drukken, bijvoorbeeld omdat er door het droge weer minder rijplaten hoeven te worden aangelegd. Daarnaast wordt de bodem minder verstoord en is dankzij het weer de veiligheid van werknemers in de zomermaanden beter te waarborgen.' En, zo stelt hij, als snoei- en kapwerkzaamheden in de zomer worden uitgevoerd, blijft er meer ruimte over voor het voorbereiden en plannen van andere werkzaamheden in de openbare ruimte, wat op zijn beurt bijvoorbeeld de veiligheid verhoogt en verkeershinder beperkt. Het bedrijf merkt de afgelopen jaren overigens wel een toename van rooiwerken van bomen en beplanting in de zomer. Deze zomer werd er met één rooiplough vrijwel constant gewerkt.

Kees Weijtmans

Be social

Scan of ga naar:

www.Boomzorg.nl/artikel.asp?id=19-6057